

บทที่ 3 อายุความ

มาตรา 671 บัญญัติว่า ในข้อความรับผิดชอบเพื่อใช้เงินบำเหน็จค่าฝากทรัพย์ ก็ดี ชดใช้เงินค่าใช้จ่ายก็ดี ใช้ค่าสินไหมทดแทนเกี่ยวแก่การฝาก ทรัพย์ก็ดี ท่านห้ามมิให้ฟ้อง เมื่อพ้นเวลาหกเดือนนับแต่วันสิ้นสัญญา

ในการรับฝากทรัพย์ มีการกำหนดอายุความไว้ 6 เดือนสำหรับสิทธิเรียกร้อง 3 ประการต่อไปนี้

1. เงินบำเหน็จ
2. เงินค่าใช้จ่าย ค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการฝากทรัพย์ หมายถึงค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาทรัพย์สิน และค่าคืนทรัพย์สิน
3. ค่าสินไหมทดแทนเกี่ยวแก่การฝากทรัพย์ ได้แก่ การที่ทรัพย์สินบุบสลาย หรือ ชำรุด อันเกิดจากความผิดของผู้รับฝาก เช่น กรณีที่ผู้รับฝากบกพร่องหน้าที่ในการสงวนรักษาทรัพย์สินจนทรัพย์ที่ฝากชำรุดที่เสียหาย เป็นต้น ค่าสินไหมทดแทน นี้อาจจะมาจาก ความบกพร่องหน้าที่ในมาตรา 660 ด้วย

แต่นอกจากสิทธิเรียกร้องตามมาตรา 671 แล้ว ยังมีสิทธิเรียกร้องในการเรียก ทรัพย์ที่ฝากคืน ที่ไม่อยู่ในมาตรา 671 ดังนั้น จึงต้องใช้อายุความทั่วไปตามมาตรา 193/30 คือ อายุความ 10 ปี นั้นเอง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 607/2521 (ประชุมใหญ่ครั้งที่ 2/2521) โจทก์จำเลยทำ สัญญากันมีข้อความเป็นสาระสำคัญว่า โจทก์มอบไม้ของกลางให้จำเลยจัดการขนย้ายจาก สถานีตำรวจภูธรตำบลกำแพงไปเก็บรักษาไว้ในที่ปลอดภัยบริเวณหมู่ที่ 2 ตำบลบางหิน อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง แล้วจำเลยต้องเก็บรักษาไม้ของกลางไว้เป็นการชั่วคราวใน อารักขาแห่งตนอันเป็นการยอมให้จำเลยครอบครองไม้ของกลางแทนโจทก์ สัญญาดัง กล่าวเป็นสัญญาฝากทรัพย์ และคดีมีอายุความฟ้องร้องภายใน 6 เดือน ตามประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 671

โจทก์ฟ้องว่า เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2517 เจ้าหน้าที่ของโจทก์ตรวจพบว่า ไม้ของกลางที่ได้ทำสัญญาให้จำเลยเผ่าระวางหายไปทั้งหมด 5 ท่อน จึงทวงถามให้จำเลย ชำระเบี้ยปรับตามสัญญาจำเลยไม่ชำระ จำเลยให้การว่าฟ้องโจทก์ขาดอายุความเพราะนับแต่วันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2517 อันเป็นวันที่โจทก์ทราบว่ามีของกลางหายไปจนบัดนี้เกิน 6 เดือนแล้ว โจทก์มิได้นำสืบในข้อนี้ ถือว่าโจทก์บอกเลิกสัญญาแล้วตั้งแต่วันนั้นและถือว่าเป็นวันสิ้นสัญญา เมื่อโจทก์มิได้ฟ้องคดีภายใน 6 เดือน นับแต่วันสิ้นสุดสัญญาดังกล่าว คดีของโจทก์ขาดอายุความ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6861/2537 โจทก์ฝากเงินกับธนาคารจำเลยโดยมีข้อตกลงว่าโจทก์จะถอนเงินฝากเมื่อใดก็ได้โดยนำสมุดเงินฝากมาแสดง ปรากฏตามสมุดเงินฝากว่าครั้งสุดท้ายเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2514 โจทก์มีเงินฝากคงเหลืออยู่ในบัญชี 60,123.84 บาทโจทก์มิได้ปิดบัญชีกับจำเลย การที่โจทก์ขอถอนเงินจากบัญชีของโจทก์ในปี 2529 แล้วจำเลยไม่ยอมจ่ายเงินให้อ้างว่าบัญชีของโจทก์ปิดแล้วนั้น ย่อมเป็นการผิดสัญญาฝากทรัพย์ซึ่งไม่มีกำหนดอายุความไว้ จึงต้องใช้อายุความทั่วไป 10 ปี ตาม ป.พ.พ.มาตรา 164 เดิม เมื่อนับถึงวันฟ้องวันที่ 4 กันยายน 2532 ยังไม่ถึง 10 ปี คดีโจทก์จึงไม่ขาดอายุความ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5025/2538 โจทก์ฟ้องให้จำเลยชำระเงินค่าข้าวเปลือกที่จำเลยรับฝากจากโจทก์แล้วสูญหายไป ไม่ใช่เรื่องที่โจทก์ฟ้องให้จำเลยใช้ค่าสินไหมทดแทนเกี่ยวกับการฝากทรัพย์ กรณีไม่ต้องด้วย ป.พ.พ.มาตรา 671 ทั้งการฟ้องให้ชำระเงินค่าข้าวเปลือกที่จำเลยรับฝากจากโจทก์แล้วสูญหายไปไม่มีกฎหมายบัญญัติอายุความไว้ จึงมีอายุความ 10 ปี ตาม ป.พ.พ.มาตรา 164 เดิม (มาตรา 193/30ที่แก้ไขใหม่)

วันที่ 27 กรกฎาคม 2525 โจทก์มีหนังสือแจ้งให้จำเลยทราบจำนวนน้ำหนักข้าวเปลือกแต่ละชนิดที่จำเลยรับฝากไว้ได้สูญหายไปจากการรับฝากของจำเลยและให้จำเลยชดใช้ราคาแทนนั้น ถือได้ว่าโจทก์ได้ใช้สิทธิเรียกร้องให้จำเลยชำระหนี้แล้ว อายุความจึงเริ่มนับแต่วันดังกล่าว โจทก์ฟ้องคดีนี้วันที่ 31 พฤษภาคม 2533 ยังไม่เกิน 10 ปี จึงไม่ขาดอายุความ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6555/2539 จำเลยให้การโดยชัดแจ้งว่า ฟ้องโจทก์ขาดอายุความเนื่องจากโจทก์มิได้เรียกร้องค่าเสียหายเกี่ยวกับการฝากทรัพย์ภายใน 6 เดือน นับแต่วันสิ้นสัญญา ตาม ป.พ.พ.มาตรา 671 ดังนั้น คดีจึงมีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยเพียงว่า

คดีของโจทก์ขาดอายุความตามมาตรา 671 หรือไม่เท่านั้น ที่ศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่าโจทก์มี
ได้ฟ้องจำเลยผู้รับจ้างภายในกำหนด 1 ปี คดีจึงขาดอายุความตามมาตรา 601 จึงเป็นการ
วินิจฉัยนอกเหนือจากคำให้การของจำเลยทั้งสามไม่ชอบด้วยกฎหมาย
ตามสัญญาการเลี้ยงไก่ระบุให้โจทก์มอบลูกไก่ อาหาร ยาและวัคซีนสำหรับไก่ให้
จำเลยเลี้ยงเป็นไก่ใหญ่ เมื่อลูกไก่เจริญเติบโตเป็นไก่ใหญ่แล้ว จำเลยต้องส่งมอบคืนแก่
โจทก์ โดยโจทก์จะคิดมูลค่าไก่ใหญ่ทั้งหมดแล้วหักด้วยมูลค่าลูกไก่ร่วมกับอาหาร ยา และ
วัคซีน ซึ่งจำเลยได้ใช้ไป คงเหลือยอดสุทธิเท่าใด ให้ถือเป็นประโยชน์ของจำเลย สัญญา
ระหว่างโจทก์และจำเลยดังกล่าวมิใช่เป็นการตกลงรับจะทำการงานสิ่งใดสิ่งหนึ่งจนสำเร็จ
และจะให้สินจ้างเพื่อผลสำเร็จแห่งการที่ทำนั้น หากแต่เป็นสัญญาร่วมกันประกอบการโดย
แบ่งผลประโยชน์กันอันมีจำนวนไม่แน่นอน จึงมิใช่สัญญาจ้างทำของ หากแต่เป็นสัญญา
ต่างตอบแทนซึ่งมีผลใช้บังคับได้ สิทธิเรียกร้องตามสัญญาดังกล่าวมิได้มีกฎหมายบัญญัติ
ถึงอายุความไว้เฉพาะ จึงมีอายุความ 10 ปี ตาม ป.พ.พ.มาตรา 193/30

อายุความหกเดือนตามมาตรา 671 นับแต่วันสิ้นสัญญา วันสิ้นสัญญาคือวันใด ตาม
ปกติแล้ววันสิ้นสัญญาคือวันที่กำหนดไว้ในสัญญา แต่สัญญาฝากทรัพย์สินสุดลงโดย
เหตุอื่น ซึ่งทำนรongsศาสตราจารย์มานโซ สุทธิวาทนฤพุมิ ได้อธิบายไว้ดังนี้

ก. สิ้นสุดลงก่อนกำหนดเพราะผู้ฝากเรียกคืนทรัพย์สินที่ฝากตั้งที่บัญญัติไว้ใน
มาตรา 663

ข. สิ้นสุดลงก่อนกำหนดเพราะผู้รับฝากขอส่งคืนด้วยมีเหตุจำเป็นอันมิอาจจะก้าว
ล่วงเสียได้ ดังบัญญัติไว้ในมาตรา 662 ตอนท้าย

ค. สิ้นสุดลงก่อนกำหนดเพราะคู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งบอกเลิกสัญญาเนื่องจากคู่
สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งผิดสัญญา ดังที่บัญญัติไว้โดยทั่วไปในมาตรา 387

ง. สิ้นสุดลงก่อนกำหนดเมื่อทรัพย์สินที่ฝากถูกทำลายสูญหายไป (ข้อนี้เป็นการสิ้น
สุดโดยสภาพ ในเมื่อไม่มีทรัพย์สินที่ฝากแล้วก็ไม่มีทางที่จะปฏิบัติให้เป็นไปตามสัญญาได้
สัญญาจึงระงับไปในตัว)

เพราะฉะนั้น ในการนับอายุความจึงอาจนับได้ตั้งแต่วันสิ้นสัญญาที่เป็นเวลาก่อน
กำหนดในสัญญาที่ได้ทำกันไว้ได้

นอกจากคำอธิบายดังกล่าวข้างต้นแล้ว สัญญาฝากทรัพย์ยังระงับเมื่อผู้รับฝากตาย
อีกกรณีหนึ่ง ในเรื่องนี้หากพิจารณาจากมาตรา 660 ที่ห้ามมิให้ผู้รับฝากทรัพย์เอาทรัพย์
ที่ฝากไปให้บุคคลภายนอกเก็บรักษา ทำให้เข้าใจได้ว่าผู้รับฝากจะต้องเก็บรักษาทรัพย์สิน
นั้นด้วยตนเอง หากผู้รับฝากตาย สัญญาฝากทรัพย์ก็น่าที่จะระงับไปด้วย